כיצד נתגבר על גורמי הייאוש

– כח בטחונו של יהודי
– מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף – מה הקשר ביניהם?
– "יוסף מוקיר שבת" – מנקודת מבט נוספת על המסר האמוני.
– עוזרו של מוביל הסחורה.
– "כי בדבר אשר זדו עליהם".
– מידה כנגד מידה לא בטלה.
– הנוהג באכזריות נענש באופן אכזרי – מרעיד כל לב (מרן החפץ חיים זיע"א).
– למה ביקש ברל סיגריות? מעשה מפעים
– נדודי שינה של מלך לא קורים סתם.
– אינך בעל הבית לעניין ייאוש!!! (מעשה מחכים לחיים).
צידה לדרך
– תשתמש במתנה! זה תפקידך!
– לכל אדם יש תפקיד ייחודי בבריאה!
– אתה לא בן אדם! אתה מספר!
– הבדל מהותי בין יהודי לגוי.

לעולם אין מקום לייאוש!!!

נפתח מאמרנו זה באשר מפורסם מפי גדולים במשך כל הדורות, שעובדות שאירעו והתרחשו באופן המעורר התפעלות בלב האדם בחיזוק האמונה בבורא, הם הם הדברים אשר ראוי לעסוק בהם ולספרם הלאה, להעבירם לצעירים ומבוגרים כאחד, על מנת נוכל להתחבר באמצעותם אל הבורא יתברך ולנסוך כוחות בנפשנו להתמודדות בכל מהמורות החיים, וכמובן לצד כלים מעשיים אשר בכוחן להרים את האדם טפח או טפחיים בעבודתו את בוראו.

כח בטחונו של יהודי

יום אחד שמע הבעל שם טוב על יהודי, תושב אחד הכפרים, שליבו מלא ביטחון בה' ולעולם אינו נתפס לדאגה כלשהי. החליט לתהות על קנקנו של יהודי זה ונסע אליו.

קיבל האיש את אורחו, בלי שידע את זהותו, בסבר פנים יפות. בתוך כך החל הבעש"ט לחקור את האיש על חייו ומעשיו. התברר כי הלה חוכר אחוזה מהפריץ. באחוזה זו הוא מפעיל אכסניית דרכים ומגדל ירקות שונים.

"כמה אתה משלם דמי חכירה?", התעניין הבעש"ט.

"3000 זהובים לשנה", השיב האיש.

"ובכמה תשלומים עליך לשלם את הסכום?", שאל הבעש"ט.

"אני משלם הכל בבת אחת, בסוף שנת החכירה", היתה התשובה.

בהמשך השיחה התברר לבעש"ט כי שנת החכירה הנוכחית עומדת לחלוף בתוך כמה ימים. "האם כבר השגת את מלוא הסכום, או לפחות את רובו?", שאל את מארחו.

"עוד לא", השיב הלה.

© כל הזכויות שמורות // מיכאל זכריהו • 050-414-6924 • רח' אחיה השילוני 12 ב"ב • דוא"ל: m0504146924@gmail.com

"שמא סומך אתה על חובות שאחרים חייבים לך?", הוסיף הבעש"ט לחקור.
"לא ולא", אמר האיש בשלווה, "אין איש חייב לי פרוטה ואני סומך אך ורק על הקב"ה".
הבעש"ט לא הרפה. "מדוע אינך מנסה להשיג את הכסף? אולי תלווה מידידים?!".
"פסוק מפורש הוא בתהילים, 'טוב לחסות בה' מבטוח באדם'", אמר האיש בפשטות. "אדם, היום הוא כאן ומחר שם, ואילו הקב"ה לא יעזוב עני ביום צרה".
התפעל הבעש"ט ממידת הביטחון שהפגין החוכר הכפרי, וביקש רשות להישאר בביתו עוד כמה ימים, כיון שרצה לראות איך ייפול דבר. הסכים הכפרי בחפץ לב. "הכנסת אורחים מצוה חשובה היא", הפטיר והוסיף לשרת את אורחו גם בימים הבאים.
יומיים לפני מועד תום השנה, באו לאחוזה נציגיו של המושל ותבעו מהיהודי לסלק את חובו. "אִמרו נא לאדונכם כי עדיין לא הגיע מועד הפירעון". השיב להם ופטרם לשלום.
למחרת עם שחר חזרו אלו ובאו לתבוע את דמי החכירה. "עוד היום גדול", השיב להם היהודי, כנקדימון בן גוריון בשעתו.
לעת צהריים עצרה בפתח האחוזה עגלה רתומה לסוסים. מהעגלה ירדו שלושה סוחרי תבואה. "רצוננו לקנות מהפריץ כך וכך כורים של חיטה, כך וכך שעורה, כך וכך שיבולת שועל", אמרו. "שמענו כי הוא איש קשה ולא קל לעשות עמו עסקים. נודע לנו כי מנוסה אתה בקשריך עמו. בקשתנו אפוא ממך כי תואיל לתווך בינינו לבינו, ואנו נשלם לך דמי תיווך בעין יפה".
הקשיב להם היהודי, שמע את הסכום שהם מוכנים להוציא על הקנייה, ואמר: "התשלום שבכוונתכם לשלם על התבואה הוא להערכתי גבוה מדי, ואני משער כי הפריץ יסכים לעסקה גם במחיר נמוך מזה. לעומת זאת, בעבור התיווך מבקש אני 3000 זהובים".
הביטו בו הסוחרים כפי שמביטים על אדם תאב בצע או שאינו יודע להעריך שכר עבודה בהיגיון. "תפסת מרובה לא תפסת", אמרו לו. "מוכנים אנו לשלם לך 500 זהובים, אך לא יותר מכך".
סירב האיש להתמקח איתם. "גם אם תציעו לי 3000 זהובים פחות אחד, לא אסכים", הודיע בנימה נטולת תרעומת, ומיד הוסיף: "בבקשה, רשאים אתם לפנות אל האדון בעצמכם או להשיג לכם מתווך אחר".
"נלך לדרכנו ונקווה להשיג מתווך נוח יותר", אמרו הסוחרים המאוכזבים ונפנו לדרכם. "לכו וה' יהיה בעזרכם", בירכם האיש.
הלכו הסוחרים והאיש שב לענייניו בשלוות נפש מפליאה. בעוד כמה שעות יפקע מועד התשלום שעליו התחייב לבעל האחוזה, והנה הוא מוכן להחמיץ עיסקה שהייתה מכניסה לו נתח נכבד מחובו לאדון.
בינתיים ישב היהודי ועיין בספר. לאחר מכן הגיעה שעת מנחה, והוא עמד להתפלל בנחת ובכוונה. היום פנה, והשמש כבר עמדה לשקוע. שליחי הפריץ התייצבו בשלישית בביתו ותבעו ממנו, הפעם בתקיפות יתירה, את התשלום. "אל תעשה מאיתנו צחוק", כעסו. "שק תירוציך התרוקן!"
"עמדו כאן ואביא לכם את הכסף", אמר להם היהודי ויצא מביתו. התייצב בפתח האחוזה והביט אל האופק. הבעש"ט עקב אחריו בעניין רב. לפתע נראתה עגלת הסוחרים שבה לעבר הבית. עצרו הסוסים ורגליהם העלו ענן אבק. "מסכימים אנו, מסכימים!", קראו השלושה לעבר החוכר. הם סיפרו לו כי כל הצעות המחיר שקיבלו בשעות האחרונות היו גבוהות בהרבה מההצעה שקיבלו ממנו, ובכלל זה דמי התיווך הגבוהים. פנה החוכר אל הפריץ, תיֵווך את העיסקה בהצלחה, קיבל את דמי התיווך ופרע את חובו עד הזהוב האחרון.
לימים, כשסיפר הבעש"ט לתלמידיו על אותו חוכר, סיים ואמר:
"בזכות מידת הביטחון שלו זכה יהודי זה שכל מי שבאו עמו במגע – יצאו מרוצים. האדון והסוחרים יצאו מרוצים מהעיסקה המוצלחת שעשו זה עם זה. החוכר עצמו בא על שכרו ביד נדיבה ופרע את חובו. הקב"ה מרוצה מהאמונה התמימה שהפגין הכפרי הפשוט. וגם אני יצאתי נשכר, שכן הייתי עֵד לגילוי מופלא של ביטחון בה'".
להתבונן, ולהתפעל... וכל מילה נוספת מיותרת.

מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף– מה הקשר ביניהם?

הגמרא (פסחים קיח, א) אומרת: קשים מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף.
ויש להבין, מהי כוונת חז"ל בזה? מה הדמיון בין קריעת ים סוף, שהיא נתפסת בעינינו כפלא עצום (ובצדק!), לבין מזונותיו של אדם, שהינם דברים שגרתיים וטבעיים? באבות דרבי נתן (פרק לג) מובא כך: נטל משה את המטה והיכה על הים, שנאמר "נצבו כמו נד נוזלים", והיו הנודות מושכים שמן ודבש לתוך פיהן של תינוקות, והם יונקים מהם, שנאמר (דברים לב) ויניקהו דבש מסלע, ויש

© כל הזכויות שמורות // מיכאל זכריהו • 050-414-6924 • רח' אחיה השילוני 12 ב"ב • דוא"ל: m0504146924@gmail.com

אומרים שהיה יוצא להם מים חיים מן הים ושותים. ועניני כבוד למעלה מהם שלא ישלוט בהם השמש, ועברו ישראל כן כדי שלא יצטערו. רבי אליעזר אומר תהום כפה עליהם מלמעלה ועברו בו ישראל כדי שלא יצטערו.

ובמדרש (שמות רבה בשלח פכ"א) מצאנו: "דרש ר' נהוראי: היתה בת ישראל עוברת בים ובנה בידה ובוכה, והיא פושטת ידה ונוטלת תפוח או רימון מתוך הים ונותנת לו, שנאמר (תהלים קו, ט) "ויוליכם בתהומות כמדבר", מה במדבר לא חסרו כלום – אף בתהומות לא חסרו כלום.

ולאור זאת יש לתמוה, כיצד מתקשר ומתחבר עניין קושי מזונותיו של האדם לקריעת ים סוף, הרי שם לא היה חסר להם כלום?

אולם ביאור הדברים פשוט וברור:

אמרו חז"ל (נדרים לב, א): מפני מה נענש אברהם אבינו ונשתעבדו בניו למצרים מאתים ועשר שנים? מפני שהפריז על מידותיו של הקדוש ברוך הוא, שנאמר "במה אדע כי אירשנה".

המהר"ל, בספרו "גבורות ה'" (פרק מ), שואל: למה בגלל הפקפוק של אברהם אבינו נענשו כל בניו להשתעבד במצרים? והוא מבאר שאת הפגם כביכול באמונה של אברהם אבינו יש צורך לתקן אותו אצל בניו, כיון שאברהם הוא השורש והאב של כל בני ישראל, ופגם אצלו מתבטא אצל בניו ביתר שאת, וע"י יציאת מצריים הושלמו ישראל באמונתם. הם פגשו את הגדולה האלוקית בכל תפארתה עד ששירה פרצה מגרונותיהם, וממילא הושלמו באמונתם. "וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה ה' בְּמִצְרַיִם וַיִּירְאוּ הָעָם אֶת ה' וַיַּאֲמִינוּ ה' וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ".

ישראל ראו כבר במצרים הרבה ניסים. אבל כאן הם ראו את היד הגדולה של הקב"ה, ניסים בסדר גודל כזה ובעוצמה כזו – הם עדיין לא ראו. מתוך כך הושלמו ישראל באמונה שלימה.

ואמרו במכילתא: אמר הקב"ה: כדאי היא האמונה שהאמינו שאקרע להם הים, שלא אמרו למשה, איך נצא למדבר ואין בידינו מחיה לדרך? אלא האמינו והלכו אחריו. ועליהם מפורש בנביא "הלוך וקראת באזני ירושלים, זכרתי לך חסד נעוריך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה".

ישראל הולכים אחרי משה רבינו, וסומכים ובוטחים בקב"ה בבטחון חזק וגמור, ללא ידיעה איך יתקיימו שם – זו האמונה שלימה בה' ובמשה עבדו. האמונה הזו היא זו שקרעה לישראל את ים סוף! כי להיות במצב של חוסר אונים **מוחלט**, ולמרות הכל לשדר ולחיות אמונה **מוחלטת**, הוא ללא ספק דבר שמעורר התפעלות בלתי רגילה...

ישראל הולכים אחרי משה רבינו, וסומכים ובוטחים בקב"ה בבטחון חזק וגמור, ללא ידיעה איך יתקיימו שם – זו האמונה שלימה בה' ובמשה עבדו.

ומעתה, נוכל להבין את עומק כוונת חז"ל בדימוי קושי מזונותיו של אדם לקריעת הים, מפני שאם יביט האדם על מזונותיו כמי שמדודים וקצובים לו מאת הבורא יתברך, ללא שום עוררין וללא שום סיבות, ויראה בהשתדלותו רק כעשיית פעולה גרידא אשר אין בה אלא איזה סיבה מסיבות העולם, אבל בעצם הכל מידו הרחבה והמלאה, וכפי שעם ישראל הרגישו ממש בשעה שעמדו לפני הים, עוד קודם שנבקע, אזי ודאי שמזונותיו יהיו מצויים לו, ותלוי הדבר ברמת הביטחון של כל אחד.

"יוסף מוקיר שבת"–נקודת מבט נוספת על המסר האמוני

הגמרא במסכת שבת (קיט, א) מביאה מעשה:

יוסף מוקיר שבי, הוה ההוא נכרי בשבבותיה דהוה נפישי נכסיה טובא. אמרי ליה כלדאי: כולהו נכסי – יוסף מוקיר שבי אכיל להו. אזל זבנינהו לכולהו ניכסי, זבן בהו מרגניתא, אותבה בסייניה. בהדי דקא עבר מברא, אפרחיה זיקא שדייה במיא, בלעיה כוורא. אסקוה אייתוה אפניא דמעלי שבתא. אמרי: מאן זבין כי השתא? אמרי להו: זילו אמטיוהו לגבי יוסף מוקיר שבי, דרגיל דזבין. אמטיוה ניהליה, זבניה. קרעיה, אשכח ביה מרגניתא. זבניה בתליסר עיליתא דדינרי דדהבא. פגע ביה ההוא סבא, אמר: מאן דיזיף שבתא – פרעיה שבתא.

ביאור:

בעיירה אחת גר יהודי ושמו יוסף שהיה ידוע בכך שמכבד ומענג את השבת, משום כך כינו אותו הבריות "יוסף מוקיר שבת".

© כל הזכויות שמורות // מיכאל זכריהו • 050-414-6924 • רח' אחיה השילוני 12 ב"ב • דוא"ל: m0504146924@gmail.com

בשכנותו גר גוי עשיר. יום אחד אמרו לו החוזים בכוכבים: 'כל נכסיך עתידים ליפול בידי יוסף, שכנך היהודי'. נבהל הגוי, הלך ומכר את כל נכסיו וקנה בהם יהלום יקר ערך, הכין לעצמו כובע מפואר, ובתוכו קבע את היהלום היקר. כך היה בטוח שיהא בידו לשמור על רכושו תחת ידו.

יום אחד, בעת שעבר הגוי את גשר, נשבה רוח חזקה, העיפה את הכובע והטילה אותו לים, שם בלע את הכובע דג גדול.

כעבור ימים אחדים ניצוד הדג, והובא לשוק ביום שישי. מפאת השעה המאוחרת לא נמצאו קונים בשוק, התעצבו הדייגים ושאלו את הקונים: מי יקנה מאיתנו דג יפה זה? אמרו להם: לכו אצל יוסף מוקיר שבת, כי הוא רגיל לקנות דג לכבוד שבת, וודאי ישמח בדג גדול ויפה. ואכן, הביאו את הדג אל יוסף, ששמח על שביכולתו לענג את השבת כראוי וקנה את הדג.

כשחתך יוסף את בשר הדג, מצא בתוכו יהלום. שמח יוסף ביותר על שכעת יוכל לענג את השבת בכפל כפלים. לאחר השבת מכר יוסף את היהלום בסכום גבוה והפך לעשיר מופלג. פגשו זקן אחד ואמר לו: מי שלווה בשביל השבת, השבת תפרע לו חובותיו.

מעשה זה ידוע ומפורסם לכל, גם בגני הילדים, אך יש להתבונן, מדוע האריכו והרחיבו חז"ל בביאור הפרטים השונים שהתרחשו במעשה, והביאו את כל השתלשלות העניינים עד להגעת היהלום אל יוסף? הרי היה לכאורה אפשר להביא את תמצית הסיפור וללמדנו שזכה יוסף לכך בזכות שכיבד את השבת, ותו לא.

אולם בעץ יוסף כתב לבאר:

הנה אם היה צריך יוסף מוקיר שבת לזכות בכל הממון של הגוי, כאשר הוא מורכב מנכסים רבים או בתי עסק וכיוצא, מן הסתם שעל אף שמחתו היה הדבר דורש ממנו להשקיע זמן וכוחות במכירתם או בטיפול בהם, וכיון שנגזר עליו שהממון יהיה מצוי אצלו במתנת חינם ללא טרחות ויגיעות, אזי זכה שמן השמים יקבל אותם בשלימות – בצורת יהלום רב ערך ששוויו כנגד כל הנכסים – ללא שום יגיעה... ולא זו בלבד אלא אף יגיע השכר אל ביתו ועל שולחנו **ממש**.

אכן, "ובאו עליך כל הברכות האלה והשיגוך", כאשר נגזר על האדם שיקבל, לא רק זה נגזר עליו, אלא גם באיזו דרך וכיצד יקבל זאת.

"אני הייתי עוזר של מוביל סחורה",אמר העשיר

הכרתי יהודי אחד שהונו נאמד במאות מיליונים, שסיפר פעם כי בנערותו היה חסר כל ובשביל להתפרנס היה מתלווה לנהג משאית שתפקידו היה לפזר סחורה בחנויות שונות והוא היה עוזר לו לסחוב את הקרטונים... ומשם מאותו מקום, הוא צמח וגדל...

"ה' מוריש ומעשיר, משפיל אף מרומם. מקים מעפר דל, מאשפות ירים אביון" (שמואל–א ב, ז), וביאר הרלב"ג: ה' יתברך הוא מוריש את האדם ואחר כך מעשיר אותו כשירצה, ומשפיל אותו ואחר כך מרומם אותו כשירצה. ולכן אין ראוי שיתגאה העשיר והרם על עושרו ורוממותו, ולא שידאג מאוד העני והשפל על עוניו ועל שפלותו.

כל פרנסת האדם היא רק – ואך ורק – בגזירת עליון!

הנהגת הבורא עם ברואיו–משפטיך תהום רבה

ונפתח ביסוד הדברים פתח צר אך עמוק, הנלמד מפרשתנו, פרשת יתרו, בעומק ההבחנה הראויה באמונה בבורא, הבנויה כמובן ממדרגות, ובודאי יש בה מקום לחיזוק לכל יהודי ויהודי באשר הוא.

נאמר בפסוק (שמות יח, י–יא):

"ויאמר יתרו: ברוך ה' אשר הציל אתכם מיד מצרים ומיד פרעה, אשר הציל את העם מתחת יד מצרים. עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלהים, כי בדבר אשר זדו עליהם".

יתרו שומע על כל הניסים הגדולים שנעשו לעם ישראל ופותח פיו בשבח לה'. בסיום דבריו הוא אומר: "עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלהים". ויש להבין, מהו "עתה ידעתי" מה התחדש לו עכשיו שלא ידע קודם?

רש"י על אתר מפרש: "מכירו הייתי לשעבר ועכשיו ביותר". דהיינו, יתרו בא לומר שהתווסף לו כעת בידיעתו את ה' איזה פרט אשר לא ידע קודם לכן במציאות ה' ובהשגחתו.

ובשפתי חכמים ביאר שהוקשה לרש"י כך, הרי מצינו בפרשת שמות שפירש יתרו מעבודת אלילים, ואם כן מדוע רק "עתה ידעתי", הלא כבר אז ידע!? ולכן פירש "עכשיו ביותר", כלומר, גם אז הכרתיו, אך עכשיו ידעתיו ביתר שאת. והביא שם את פירוש הרא"ם

© כל הזכויות שמורות // מיכאל זכריהו • 050-414-6924 • רח' אחיה השילוני 12 ב"ב • דוא"ל: m0504146924@gmail.com

שדייק מכך שלא אמר "עתה ידעתי את ה' כי גדול" וכו', משמע שהכירו לשעבר אבל לא הכיר גודל פעולותיו על פעולות כל האלהות, רק עכשיו אחר כל המעשים הללו.
ומעתה, שומה עלינו לברר, מהו הגורם לכך?

כי בדבר אשר זדו-"עליהם"!

בפסוק עצמו אנו מוצאים את הסיבה מחמתה אמר יתרו: "עתה ידעתי" וכו', והיא – "כי בדבר אשר זדו עליהם". וביאר רש"י: "כתרגומו, במים דימו לאבדם – והם נאבדו במים". המילה 'זדו' היא משורש 'מזיד', אך מרמזת גם על המילה 'נזיד', שפירושו תבשיל, ובא יתרו לומר: בקדרה אשר בישלו המצריים, שזממו "כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו" – בה נתבשלו, לכן "וינער ה' את מצרים בתוך הים".
הרמב"ן בפירושו מתייחס לנקודה זו, ומוסיף נופך:
"בדבר אשר הזידו המצרים על ישראל ידעתי שהוא גדול מכל האלהים. וטעם זה, מפני שה' גזר על ישראל "ועבדום ועינו אותם" (בראשית טו, יג) ולא היה על המצרים בזה העונש הגדול, אבל הזידו עליהם וחשבו להכרית אותם מן העולם, כמו שאמר (לעיל א, י) "הבה נתחכמה לו פן ירבה", וציווה למיילדות להמית הבנים, וגזר עליהם "כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו" (שם כב), ומפני זה היה עליהם העונש המשחית אותם לגמרי וכו'.
הם גזרו כליה על הילדים במים – ואף הם נידונו במים על ידי שטבעו בים סוף.
והדברים צריכים ביאור, ממה נבעה התפעלותו הגדולה של יתרו? מהניסים הגדולים, מהאותות והמופתים, מקריעת ים סוף ושינוי סדרי הטבע, או מכך שעונשם של המצריים היה במידה כנגד מידה? ממה שנתבאר עד עתה משמע שהדבר שגרם לו להתפעם ביותר היה העונש במידה כנגד מידה! ולכאורה מדוע?

מידה כנגד מידה לא בטלה

כשנבוא לעמוד על עיקרם של דברים נקדים לצורך כך את דברי הספורנו:
"כי בדבר אשר זדו עליהם. כי הציל את העם באותו הדבר עצמו אשר זדו המצרים עליהם של ישראל, כמו "כי יזיד איש על רעהו". וזה היה שהרג בכוריהם כמו שהרגו המצרים כל הבן הילוד לישראל, והטביעם בים כדרך שהטביעו הם הבנים ביאור, והרג את הבכורות כנגד "בני בכורי ישראל ותמאן לשלחו", והקשה את ליבם אחרי שלא שמעו ברצונם. ובזה הורה גדולתו על כל האלהים, כי לא חשבה שום אומה שיוכל שום אל מאלהיהם שרי מעלה לשלם מידה כנגד מידה בכל דבר, אבל חשבו שיוכל בדבר אחד מיוחד לו בלבד".
הספורנו מציב את מזימותיהם של המצריים אל מול העונשים בהם לקו, בבחינת "בור כרה ויחפרהו".
הם הרגו את בניהם של ישראל – ובניהם שלהם מתו.
הם הטביעו את הבנים ביאור – וסופם היה שטבעו הם בעצמם בים.
הם פגעו בבני ישראל, הנחשבים בכורים למקום – ונהרגו בכוריהם.
ואמרו רבותינו "מידה כנגד מידה לא בטלה", גם בימינו הנהגה זו ניצבת וקיימת.
ועל כך יעיד המעשה הבא:

הנוהג באכזריות-נענש באופן אכזרי

בזמן מרן החפץ חיים זצ"ל היתה אשה אלמנה שגרה בדירה שכורה שהיתה שייכת ליהודי עשיר. פרנסתה של אותה אלמנה מסכנה קשתה עליה מנשוא, ובקושי הצליחה להביא טרף לביתה למזון ילדיה היתומים. משום כך אירע שבאחד החודשים לא הצליחה לשלם לבעל הדירה את תשלום השכירות.
בעל הדירה מצידו איים עליה ללא רחמים שאם עד סוף השבוע לא תשלם לו את מלוא סכום השכירות הוא ישליך אותה, את ילדיה ואת כל חפציה, אל הרחוב. היו יהודים טובים שניסו לדבר על ליבו שירחם על האלמנה האומללה ויוותר לה על אותו תשלום או

© כל הזכויות שמורות // מיכאל זכריהו • 050-414-6924 • רח' אחיה השילוני 12 ב"ב • דוא"ל: m0504146924@gmail.com

לפחות על חלק ממנו, שהרי מהו אותו סכום פעוט לעומת כל ממונו, אך ללא הועיל. העקשן עמד על שלו ולא הסכים לוותר כי הוא זה.

השבוע חלף והאלמנה המסכנה לא הצליחה להשיג את הכסף הדרוש לתשלום השכירות. כשראה כך בעל הדירה, שלח כמה גברתנים חזקים ואלימים ואלו השליכו את כל תכולת הבית החוצה אל הרחוב, ולאחר מכן אף גירשו משם את האלמנה וילדיה בבושת פנים.

עמדה המסכנה ברחוב ולצידה היתומים וגעו בבכייה, עד שבסופו של דבר נמצאו יהודים רחמנים שדאגו לה לדירה חילופית עם תנאים טובים בהרבה מזו של העשיר וב"ה היא הסתדרה.

מעשה זה הגיע לאוזניו של מרן החפץ חיים זצ"ל וזעזע אותו עד עמקי נשמתו – "הייתכן לנהוג בכזו אכזריות כלפי אלמנה ויתומים מסכנים?!". השאלה הזו הציקה לו מאוד ולא נתנה לו מנוחה.

אף על פי שמטבעו מעולם לא היה דן החפץ חיים שום אדם לכף חובה, ובטח שלא היה חפץ שמישהו ייענש ח"ו, אולם מעשה זה כל כך נגע לליבו עד שהתבטא בחריפות שהוא יושב ומצפה לראות כיצד הקב"ה – "אבי יתומים ודיין אלמנות" – יתבע את צערה של האלמנה והיתומים ויעניש את אותו עשיר אכזר.

ואכן, הפירעון לא איחר לבוא:

באחת השבתות, כאשר יצאו כל המתפללים מבית הכנסת לאחר סיום התפילה, וביניהם גם אותו עשיר, הגיח לפתע מאי שם כלב גדול ומטיל אימה ורץ לעבר המתפללים, אך מבין כולם זינק דווקא על העשיר.

כולם ברחו בבהלה, וכך נותר העשיר לבדו כאשר הכלב עושה בו שַׁמּוֹת ונושך בו נשיכות אכזריות בכל איברי גופו, עד שלבסוף הניח לו ונעלם כלעומת שבא.

הצופים מהצד שנחרדו למראהו פינו אותו מיד לביתו והזעיקו את הרופאים. הללו קבעו שפצעיו אנושים ותוך זמן קצר הוא ייפטר מן העולם.

אולם לא די בזה: פצעיו הקשים היו מזוהמים ביותר ומדבקים במחלות קשות שהגיעו משיני הכלב, ולכן ציוו הרופאים על כולם להתרחק ממנו, וגם את כליו ומיטתו וכל מה שבביתו הוציאו לרחוב ושרפו אותם באש כיון שגם בהם פגע הנגע, וחששו שלא ידביקו חלילה את האחרים.

כך, בסופו של דבר, נפטר העשיר כאשר כל רכושו מושלך ברחוב, ושום איש לא מלווה אותו לקברו מחשש הידבקות, מלבד כמה אנשי חברה קדישא שבמהירות ובזהירות סחבו אותו והשליכו אותו לקבר וברחו מן המקום.

לנהל מפעל חסד ולזרוק יהודי מהבית?

בדומה לכך שמעתי מעשה שאירע לא מזמן, על אדם שאין הפרוטה מצויה בכיסו, עני וחסר כל, שכבר חודשיים לא שילם את תשלומי השכירות על הדירה שבה התגורר עם בני ביתו. כשראה כך בעל הדירה דאג לסלק אותו משם, לאחר שהלך והוציא צו בית משפט והוצאה לפועל, הגיעו פקידים מטעמם והוציאו את כל חפציו של הדייר לחדר המדרגות ופיזרו אותם בכל קומות הבניין... כיון שלא היה לו להיכן להעבירם. אחד השכנים באותו בניין, אברך יקר, ריחם על היהודי והכניסו לגור אצלו שלושה שבועות... אבל מתברר כעת שאין מי שמסכים להשכיר לו דירה, כיון שהדבר התפרסם וכולם שמעו שהוא נזרק מהדירה הקודמת בעקבות אי עמידה בתשלומים, עד שבאו מארגון "קופת העיר" ועזרו לו בשכירות דירה לשנה.

הפליאה הגדולה היא שמי שזרק אותו מהבית (דהיינו, בעל הנכס) מוגדר כאדם חרדי ולא זו בלבד אלא שהוא גם מנהל מפעל חסד גדול.

סיפרתי את דבר המעשה למו"ר מרן הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל ושאלתי, כיצד ייתכן? איך אפשר לנהל מפעל חסד מחד, ולהתאכזר בצורה כזו ליהודי, מאידך?!

וכתב לי תשובה בכתב ידו:

אין זה כלל תפקידך לחשוב על זה, ורק תתפלל לקב"ה שלא יצא מזה ח"ו חילול השם ושלא יינזק להבא אף יהודי. ותקרא פרק קכ"א, קכ"ד.

© כל הזכויות שמורות // מיכאל זכריהו • 050-414-6924 • רח' אחיה השילוני 12 ב"ב • דוא"ל: m0504146924@gmail.com

על האדם לחשב דרכיו ותוצאות מעשיו

לכל מעשה שהאדם עושה, ישנן השלכות לדורי דורות. מי שחלילה גורם ליהודי צער או נזק כלשהו, דבר זה יעמוד לו לרועץ ויקטרג עליו זמן רב עד שיפרעו מן השמים את אותו החוב ממנו בדיוק כפי מעשיו.
מאידך, מידה טובה מרובה, ומי שזוכה להיטיב עם יהודי או לסייע לו להיחלץ מצרה או להציל אותו מסכנה וכדומה, הרי שזכות זו תעמוד לו ולזרעו לדורי דורות, וכאשר יהיה מי מזרעו שייקלע למצב סכנה, אזי תתעורר אותה זכות קדומה ותועיל לו להיוושע מצרתו.

***

כמובן שאין אנו בקיאים בחשבונות שמים ואין אנו אמורים לחשבם, אולם ודאי שחובתנו להתחזק בענייני בין אדם לחברו על כל המשתמע מכך, להתבונן במתרחש סביבנו בכדי לעורר ליבנו ונפשנו להתחזק בעבודת ה', להתחבר ולחוש יותר קרבת אלוקים.
המעשה הבא התרחש בזמן המהפכה הבולשביקית, בשנת תרע"ה, והלימוד ממנו רב למאוד:

למה ביקש ברל סיגריות?

שמו של ברל זלודוביץ' ממינסק היה מפורסם בקרב יהודי האזור. הוא היה עשיר כקורח. בבעלותו היו אחוזות לרוב וכן כמה בתי חרושת לסוכר, ומאות פועלים, בעיקר יהודים, התפרנסו ממפעליו. אבל למרות עושרו הרב הוא לא שכח את העניים ופיזר ממון רב לצדקה. פינה חמה במיוחד הייתה שמורה בליבו להחזקת היישוב היהודי בארץ ישראל, והוא נהג לשלוח סכומים גבוהים שמהם נהנו כל תושבי ירושלים.
מידה קשה אחת הייתה לו: הוא נהג להקפיד עם עובדיו הקפדה יתירה. פועל שלא דייק בזמני שעות העבודה, מצא את עצמו עד מהרה מחוץ למפעל. היו שטענו כי יש בכך מעין אטימות לב של עשירים, והיו שטענו לזכותו שגם על עצמו מקפיד ברל כחוט השערה, וכי מעולם לא עיכב את משכורתו של עובד כלשהו.
עם פרוץ המהפכה הבולשביקית בשנת תרע"ה (1915), הלכו המהפכנים של לנין וטרוצקי והשתלטו עיר אחרי עיר ברחבי רוסיה, עד שבסופה של מלחמה עקובה מדם, השתלטו על רוסיה כולה.
המהפכה פגעה בכל בני המעמד הגבוה. אנשים שבעמל שנים צברו ממון ונכסים נהפכו לעניים מרודים, והמהפכנים חמסו את כל הונם ואוצרותיהם. גם ברל נפגע במהפכה. בוקר אחד פשטו אנשי המהפכה על מפעליו וביתו והשתלטו עליהם. הם ביקשו גם לאסור אותו, אך בדרך לא דרך חמק ברל ממינסק לפולין, ושם נשאר עד תום המלחמה, לאחר זמן החליט כי אין לו עוד מה לעשות בארצות ניכר והוא שם פעמיו לירושלים.
בני היישוב היהודי בארץ ישראל לא שכחו את חסדיו הראשונים, ודאגו למילוי כל מחסורו. הם נתנו לו חדר מרווח במושב זקנים ירושלמי, שנבנה בשעתו מכספו שלו. אחרי כל התלאות שעברו עליו, היה ברל תשוש פיזית ובעיקר נפשית. ממעמד רם של מספק פרנסה לרבים נפל לשפל של הזדקקות לאחרים, ואת יתרת ימיו הקדיש ללמוד תורה. הוא נעשה אדם שקט ומסתגר, וכמעט שלא בא במגע עם הבריות. אחד האנשים המעטים שעמם קשר קשרי ידידות היה רבי יחיאל מיכל טיקוצ'ינסקי, ראש מוסדות 'עץ חיים'. רבי יחיאל מיכל התגורר במושב הזקנים של ברל וכך התיידד עמו.
מנהג מוזר היה לברל. תמיד כשראה אדם מעשן סיגריה, היה פושט את ידו ומבקש אחת. אנשי ירושלים, שדאגו למילוי כל צרכיו, העניקו לו גם סיגריות ככל שחפץ, ועל כן לא יכלו להבין את פשר מנהגו המשונה, והיו שראו בכך קמצנות גרידא.
שנה אחת, בהושענא רבה, בא רבי יחיאל מיכל לבקר את ברל. הלה ישב בסוכתו הקטנה וקידם את פני אורחו במאור פנים. "מועדים לשמחה", אמר, "השנה זכיתי לפיתקא טבא. איני יודע אם בעולם הזה, אבל לפחות בעולם הבא".
רבי יחיאל מיכל הביט בו בתימהון, וברל החל לבאר את דבריו: "מאז נושלתי מנכסיי הרבים, טרדה אותי בעיקר מחשבה אחת: מדוע כל זה הגיע לי, הלא כל חיי עשיתי רק טוב וחסד? לאחר חודשים רבים של מחשבות והרהורים, נדמה לי שמצאתי את הסיבה לכך. ברוסיה מקובל היה כי פועל חייב לעשות את עבודתו בתכלית השלמות. היחס אל הפועל היה של מיצוי הדין בלי כל טענות ומענות. גם אני נכשלתי ביחס כזה לפועליי. אמנם נהגתי בהם ביד נדיבה בכל הקשור למשכורותיהם, אבל גם רדיתי בהם ללא רחם, והגעתי למסקנה כי בשל כך נענשתי באובדן כל ממוני".

© כל הזכויות שמורות // מיכאל זכריהו • 050-414-6924 • רח' אחיה השילוני 12 ב"ב • דוא"ל: m0504146924@gmail.com

ברל התנשם עמוקות והמשיך בווידויו:

"מקרה אחד נחרט בזיכרוני. בוקר אחד נכנסתי לאחד ממפעליי ופגשתי פועל שאיחר לעבודתו. נזפתי בו במילים קשות. הפועל הנפחד גמגם משהו על אשתו החולה הזקוקה לעזרתו, ואילו אני בגסות ליבי הוספתי לצעוק עליו: 'אשתך יכולה להיות חולה, אבל לא על חשבוני!'

"בדיעבד ציער אותי מקרה קשה זה יותר מכל האחרים. בליבי גמלה ההחלטה כי מכאן ואילך אהפוך את עצמי במידת מה לנצרך לבריות, כדי שאוכל לטעום את טעמה המר של התלות בחסדי אחרים. אלא שאתם מילאתם את כל צרכיי. אימצתי, אפוא, מנהג שבוודאי נראה לכם משונה: לבקש סיגריה מכל עובר ושב. רציתי להאמין כי בכך אני מסייע לעצמי לכפר על גסות ליבי בעבר. אך מכיון שהייתי דמות מוכרת, מעולם לא סירב איש לבקשתי. הרגשתי כי לא זכיתי באמת לחוש את גורלו של הנצרך, שפעמים נענה בחיוב ופעמים בשלילה.

"היום אירע הדבר. פסעתי ברחוב וראיתי יהודי מעשן להנאתו. 'אפשר לקבל ממך סיגריה?' פניתי אליו. האיש נעץ בי מבט זועף וסינן: 'רצונך לעשן סיגריה? תעשן, אבל לא על חשבוני!' ברגע הראשון חשתי עלבון צורב, אך ברגע השני עברה בנפשי צמרמורת. אלה היו בדיוק המילים שאמרתי לאותו פועל אומלל! הרגשתי שנסגר מעגל ומן השמיים מחלו לי על אותו עוון".

ברל חייך כשסיים את סיפורו, ששפך אור נוסף על אישיותו המיוחדת ופתר את תעלומת התנהגותו המוזרה.

תובנות רבות אפשר לדלות ממעשה זה, ובכגון זה נאמר תן לחכם ויחכם עוד, אך רצוננו לגעת בנקודה מרכזית אותה למדנו, איך גלגלו מן השמים שאותו יהודי שהיה ברום המעלה, ירד ממדרגתו עד שהוצרך לשמוע מאחרים את מה שהוא עצמו אמר, ובכך התכפר לו...

פעמים רבות מגלגל מסובב הסיבות זכות או חובה באופנים שונים, אולם לא תמיד האדם יודע ומבין מדוע אירע כך, אך אין ספק שהשגחה פרטית מלווה אותו על כל פרט.

וכפי שנראה במעשה הבא:

נדודי שינה של מלך לא קורים סתם!

אל ארמונו של מלך ספרד הגיעה קבוצת אנשים שבפיהם האשמה חמורה: "בביתו של יהודי אחד נמצא הרוג מבני העיר"! בטרם הספיק המלך להשיב דבר למתלוננים, פצה את פיו יועצו של המלך, שהיה שונא יהודים מושבע, ומפיו נטפו דברי ארס ושטנה נגד היהודים. דבריו עודדו את המתלוננים והם אמרו: "אם המלך לא יעשה משפט ביהודים – נלך אנחנו בעצמנו אל שכונת היהודים, ושם נהרוג כל יהודי שנמצא!"

לשמע דבריהם אמר המלך: "ידוע לי כי אין בפיכם אלא עלילת שקר בלבד. הישארו כאן ועד מהרה תיווכחו בדבר, כי עלילה חרשתם על יהודי עירנו". נותרו המתלוננים בהיכלו של המלך, וזה שלח לקרוא לאותו יהודי, עליו סיפרו המתלוננים כי בביתו נמצא ההרוג.

"אמור לי את האמת", פנה המלך אל היהודי שנכנסו לחדרו, "מה הייתה כוונתו של דוד המלך שאמר בתהילים: "הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל"? שמעתי מחכמים הבקיאים בלשון הקודש, כי לתנומה ולשינה יש משמעות זהה. אם כך, מדוע יש כפל בפסוק"?

היהודי שתק אל מול המלך, הוא לא ירד לסוף כוונתו. המלך המשיך ואמר: "אתה שותק, אינך יודע להשיב, אבל לי יש הסבר לפסוק, ואותו הבנתי לאחר מה שראו עיני בלילה האחרון".

המלך החל בסיפורו:

"בלילה התהפכתי על משכבי ולא הצלחתי להירדם. משנקפו השעות החלטתי לקום ולצאת לחצר. טיילתי לאור הירח המלא, ופתאום ראיתי מבעד לאשנבי הגדר המקיפה את חצרי, קבוצת אנשים רצה ברחוב. קרבתי אל אחד האשנבים והבטתי החוצה. ומה רואות עיני? אחד מן האנשים הרצים החזיק אדם על כתפו... בודאי יש דברים בגו.

מיהרתי לשלוח שלושה מעבדיי בעקבות הרצים. וציוויתי אותם לעקוב ולוודא האם האיש שנושאים הם על כתפיהם חי או מת?

ואכן, עבדיי עמדו במשימה. הם עקבו אחר הרצים ונוכחו לדעת שנושאים הם אדם מת על כתפיהם ומניחים אותו בחצר ביתו של היהודי העומד כאן בחדר...

"ומי היו האנשים שנשאו את המת?" הרעים המלך בקולו, "הללו היו אותם אנשים שיושבים כאן בחדר, אותם בני בליעל חרשו מזימה נגד יהודי העיר! עתה מבינים אתם את כפל הלשון בפסוק: "לא ינום ולא יישן". ה' אלוקי ישראל, היושב בשמיים לא ינום, וגם לא יניח

© כל הזכויות שמורות // מיכאל זכריהו • 050-414-6924 • רח' אחיה השילוני 12 ב"ב • דוא"ל: m0504146924@gmail.com

לאחרים לישון, כאשר יש הכרח בדבר. וכך גרם לי בלילה האחרון לנדודי שינה, כדי שאראה את הדברים במו עיני והעלילה תתבטל".

***

אך זאת לדעת, שישנם ניסיונות לא קלים, ואף מורכבים, המתרחשים ופוקדים את חיי האדם ברכבת מסע חייו, לעיתים זוכה הוא להבין ולעיתים לא, לפעמים מבין קמעא ויש אשר אין לו הבנה כלל. אך בכל מצב יש ליתן אל ליבו שלא ליפול אל זרועות הייאוש ח"ו.

וכפי שנראה, נלמד ונתחזק, מהמעשה הבא המובא בספר "מתוק האור", וללא ספק טמון בו "אבן יסוד" למבט על חיינו:

אינך "בעל הבית" לעניין ייאוש!(מעשה מחכים לחיים)

הרב משה פרידמן מרכסים כיהן כרב צבאי במשמר הגבול.באחד הימים פנה אליו יהודי,תושב רכסים,שנאלץ לעבור ניתוח ראש ל"ע בחו"ל וכיוון שלא היה מי שיטוס איתו ,שאל אותו האם יש לו אפשרות לקחת חופשה מהצבא ולנסוע ימו.הרב פרידמן קיבל אישור וטס למשך חמישה שבועות לאמריקה, כשבמהלך כל אותם שבועות הוא סועד את היהודי ומטפל בו במסירות.

והנה, אירע אסון – במהלך מלחמת לבנון הראשונה פוצצו המחבלים מכונית תופת תחת בניין בן שבע קומות, שהתמוטט וקבר תחתיו חיילים רבים מאוד של משמר הגבול. הרב פרידמן נקרא בדחיפות לחזור עבור זיהוי החיילים ועריכת הלוויות.

השעות הקרובות חלפו מתוך קדחת עשייה. בסופו של דבר השיג הרב כרטיס טיסה דרך אירופה. הוא ניגש לדלפק, והנה לפניו בתור עומד רבי יעקב גלינסקי זצ"ל. הרב גלינסקי הושיט לפקיד את הכרטיס, והלה הסביר לו שחסר ספח כלשהו, והוא לא יוכל לטוס. הרב, שלא הבין אנגלית, לא קלט בדיוק את ההסברים, אולם משמעות הדברים היתה ברורה. הסתובב, אפוא, אל הרב פרידמן ואמר לו: "תגיד לו, שאם ה' רוצה שאני אסע – אני אסע".

בין כך ובין כך זז הרב גלינסקי הצידה והרב פרידמן עבר את הבדיקה. הנוסעים התארגנו לתפלת ערבית, וכשסיימו שמעו את ההכרזה שיש לעלות למטוס. כשעלה הרב פרידמן, הבחין באחד הספסלים בפנים מוכרות – הרב גלינסקי ישב שם...

"אמרתי לך" – הגיב הרב כשראה את תמיהתו – "אם הקב"ה רוצה שאטוס, הוא יכול לסדר את הכל... איש מלבדו אינו בעל הבית על העולם! ואם תרצה לשמוע מניין הדברים כה ברורים אצלי, שב והטה אזנך לסיפור חיי".

למדתי בביאליסטוק – פתח הרב – ישבנו ולמדנו מבלי לעשות רעה אפילו לזבוב, אך דבר לא הועיל לנו ביום פקודה, כאשר הגיעו הקומוניסטים וכבשו את ליטא. בעיני הקומוניסטים, אם אינך עובד – אתה פרזיט, ואם אתה פרזיט – גורלך נחרץ היישר לבית הסוהר. הישיבות נסגרו על מנעול ובריח, ואנו המשכנו ללמוד במחתרת, עד שיום אחד הגיעו הקומוניסטים, תפסו את כולנו והעלונו לרכבות. היעד היה ברור – סיביר.

כשהגענו לשם, אסף אותנו המנהל ואמר: "דעו לכם, כי השער שאותו עברתם כעת הוא חד סיטרי. מכאן אף אחד לא יוצא חי!..."

עבדנו בעבודות משברות כל עצם, רעבנו ללחם וסבלנו מקור. הקושי היה עצום, אך במשך כל אותו זמן החזיקה אותי תקוה אחת – יום יבוא ואשתחרר מפה... יום יבוא ואחזור הביתה לאמא שלי, אתן לה נשיקה ואומַר לה: "תודה, אמא. תודה שמכרת את פרוסת הלחם האחרונה שלך כדי שיהיה לי מלמד קצת יותר טוב...". הייתי חולם על כך ללא הרף ומדמיין לעצמי את הרגע שבו אשוב הביתה לאמא ואומַר לה: "תודה".

סוף כל סוף נגמרה המלחמה – ואנחנו שוחררנו. חזרתי הביתה, אך אז גיליתי שאין בית, אין אבא ואין אמא. היטלר ימ"ש הרס את הכל.

שבור ורצוץ הגעתי ארצה. לא רציתי לחיות, לא היה לי עבור מה.

נכנסתי אל מרן ה"חזון איש" זצ"ל, וכששמע שאני מיואש מהעולם, אמר לי: אספר לך סיפור –

בליטא היה סוחר, שמדי שנה בשנה, לפני יום השוק, היה נוטל הלוואות רבות. ביום השוק היה קונה סחורות בזול, ובמשך כל השנה היה מוכר, מתפרנס ומחזיר את חובותיו, כך – עד השוק של השנה שלאחר מכן, שבה היה שוב לווה...

שנה אחת, לאחר שאסף את כל הכסף, הוא חלה. אם לא יסע כעת – יאבד את פרנסתו לשנה שלמה! בלית ברירה קרא לאשתו ואמר לה: "אני יודע שאינך רגילה לכך, אינך מבינה במסחר, ואינך אוהבת לעשות זאת, אבל אין ברירה – הפרנסה של כל השנה עומדת כעת בסיכון! את חייבת לנסוע! קחי את כל הכסף, אומַר לך בדיוק לאיזה סוחר לגשת ומה לקנות".

האשה ספרה שבע פעמים את כל השטרות, צררה את הסכום בשקית ובעוד שקית – ונסעה.

© כל הזכויות שמורות // מיכאל זכריהו • 050-414-6924 • רח' אחיה השילוני 12 ב"ב • דוא"ל: m0504146924@gmail.com

כשהגיעה ליריד קידם את פניה רעש עצום. מעודה לא שמעה רעש כזה... רגילה היתה לקולות שמשמיעים ילדים וברווזים... היא איבדה את עשתונותיה, הסתחררה ונפלה מעולפת. כעבור דקות ספורות שבה אליה רוחה, וכשהבינה כי אין השעה כשרה לפינוקים מסוג כזה, אספה את סלה והלכה לדרכה.

היא פגשה את הסוחר שעליו המליץ בעלה, שניהם הסכימו על מחיר, וכשביקש הסוחר את שכרו והיא החלה לחטט בסליה, נמלטה זעקה נוראית מפיה – "אין כסף!!!"

כנראה, שכשנפלה, נפל ממנה הארנק...

הצעקות הזעיקו את העוברים והשבים, ואחד מן הנאספים אמר, ששמע פלוני האומר שמצא סכום כסף גדול. עד מהרה נערכו אחריו חיפושים נרחבים, וכשנמצא האיש, דאג מישהו להביאו.

"אתה מצאת את הכסף שלי?" – האשה הדומעת בקושי הצליחה לדבר.

"מצאתי כסף, אני לא יודע אם הוא שלך" – השיב האיש.

"הנה, אתן לך את כל הסימנים: הסכום היה כזה וכזה, יש שם כך וכך שטרות בצבע כזה, וכך וכך שטרות בצבע כזה. הכל היה קשור בתוך אמתחת עם סרט".

"נכון, גברת. הכסף שמצאתי הוא הכסף שאבד לך".

האשה לא ידעה נפשה מרוב אושר. היא הושיטה את ידה כדי לקבל את הצרור, אבל זו נותרה תלויה באויר וריקנית.

"אפשר את הכסף?"

"לא"

"מה אמרת?"

"איני נותן!"

"אינך מה?...", התקשתה להאמין למשמע אזניה, וברגע הבא התקצפה: "אתה לא מתבייש? יהודי לא מחזיר אבדה? לא למדת בת"ת?!"

"דווקא משום שלמדתי אני יודע, שהעיר שלנו היא עיר שרובה גויים, ואדם שמוצא מציאה בעיר כזו 'הרי אלו שלו', שהרי מירב הסיכויים שנפלה מגוי, ואפילו נפלה מיהודי – הוא מתייאש ממנה, משום שהוא משוכנע שגוי מצא אותה. את התייאשת מן האבדה זו, לכן היא שלי".

"אין לך רחמים?", שוב צצו הדמעות בעיניה.

"יש לי, והרבה – אך על הילדים שלי... תביני, אם הכסף היה שייך לך על פי דין, הייתי מחזירו לך, אבל הוא שלי על פי דין".

מעגל האנשים שסביבם עקב בעניין רב אחר הדברים ועד מהרה החלו להישמע קולות ויכוח רמים, אלו צידדו בעד האשה ואלו בעד האיש, ולבסוף הצליחו לשכנע את המוצא לגשת אל הגאון רבי יצחק אלחנן ספקטור זצ"ל, לבירור העניין.

כשהגיעו לבית הדין אמר המוצא: "הרב, הגענו לדין תורה, ואני מבקש לדעת מהו הדין. איני רוצה עניינים של חסידות או לפנים משורת הדין, מבקש אני לדעת מה ההלכה, האם הכסף שייך לי או לה".

שמע הרב את המקרה ואמר: "קודם כל, החזר לה את הכסף, ואחר כך אסביר". לאחר שהאיש עשה כמצוותו, אמר לו: "אלו דברים פשוטים. אתה אומר שהכסף שייך לך, כי היא התייאשה כשראתה שהכסף אבד, אך באמת היא אינה יכולה להתייאש משום שהכסף שייך לבעלה, ומאחר שבעלה אינו יודע על האבדה, הוא אינו מתייאש. אשה זו אינה "בעל הבית" לעניין ייאוש".

ה"חזון איש" סיים את סיפורו ופנה לרבי יעקב גלינסקי:

"וכי העולם שלך הוא, שאתה מתייאש ממנו? וכי אתה הוא בעל הבית? הלא העולם שייך לקב"ה, ולנו, כבני אדם, אין יכולת להתייאש. עליך לעמוד ולהתפלל, והקב"ה יעזור לך".

אכן – **העולם שייך לבורא העולם.**

אין לנו בעלות עליו, ואף לא חלקית, על כן אין לנו את הזכות **להתייאש ממנו!!!** שהרי רק בעל החפץ יכול להתייאש.

וכשם שאין אני יכול להתייאש מחפץ ששייך לחברי, כך אין לי את הפריבילגיה להתייאש מהעולם!!!

דברים אמיתיים, נוקבים ועמוקים, היוצרים שינוי ממש בתפיסת המציאות שלנו כלפי העולם!!!

"יש לי, והרבה – אך על הילדים שלי... תביני, אם הכסף היה שייך לך על פי דין, הייתי מחזירו לך, אבל הוא שלי על פי דין".

© כל הזכויות שמורות // מיכאל זכריהו • 050-414-6924 • רח' אחיה השילוני 12 ב"ב • דוא"ל: m0504146924@gmail.com

צידה לדרך

למדנו במאמרנו זה שלעולם אַל לו לאדם להפיל עצמו לזרועות הייאוש, שהרי כל הקורה אותו מכוון היטב מלמעלה בתכלית הדיוק והדקדוק. לכל אדם יש תכלית ומטרה בחיים, ועל אף שאין ביכולתו לחשב חשבונות שמים, מכל מקום, ודאי חובה עליו להאמין שיש לו ייעוד ותפקיד חשוב ליישם בעולם, וזה מה שרוצה ממנו הבורא יתברך. וממילא, ככל שיהיה הוא צמוד ומחובר להוראות הבורא, דרך הסיבות שסובב לו, כך ימצא את תכלית חייו דווקא במקום בו מוצא הוא את הקושי.

ונחזק עצמנו במעט צידה לדרך אשר ללא ספק תעניק לנו עוד נקודת מבט פנימית על חיינו, ובכך נהיה פחות טרודים ויותר שמחים ושלווים.

תשתמש במתנה!זה תפקידך!

השבוע (שבט התשע"ט) הייתי בניחום אבלים אצל הרה"ג הרב משה פרומר שליט"א, ראש ישיבת צעירים ב"ב, שישב שבעה על אחיו, ושם הגיע לנחם הרה"ג רבי ישראל מאיר לאו שליט"א, ובאותו מעמד סיפר לצעירי הצאן הנוכחים בתמצית את סיפור חייו:

"הייתי בחור צעיר בגיל 16 עת נכנסתי ללמוד בישיבת קול תורה. מורי ורבי היה ראש הישיבה גאון ישראל מרן רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל.

באחת ההזדמנויות עליתי ש"ץ בישיבה. לאחר התפילה קרא לי ר' שלמה זלמן ואמר לי: הבט נא, אני רואה שהקב"ה נתן לך מתנה והוא קולך, באמצעותו תוכל להשפיע, ולהשפיע הרבה, ראה נא להשתמש נא בקול זה למטרה נעלה זו, שהרי כל מתנה שאדם מקבל כאן בעולם מאת הבורא, צריך הוא – ואפילו חייב – לנצל אותה לעבודת ה'. וכבר דרשו חז"ל (ילקוט שמעוני מלכים א): על הפסוק (משלי ג, ט) "כבד את ה' מהונך", אל תקרי מהונך אלא מגרונך, ממה שחננך, אף בקול נאה. ונבות היזרעאלי, היה קולו נאה והיה עולה לירושלים והיו כל ישראל מתכנסים לשמוע את קולו ועל ידי כך היה מקרב בני אדם למצוות. הרי שגם בהשפעת הקול הנעים אדם מקרב למצוות.

> אם קיבלת מתנה מאת הבורא, הלא הוא קולך הערב, אזי חובתך לנצל זאת ולהשתמש בו לקדש את שמו יתברך בעולם ולהשמיע מדברותיך לרבים... כיד ה' הטובה עליך.

וזו לשון המדרש שם:

"כרם היה לנבות היזרעאלי. כתיב כבד את ה' מהונך – ממה שחננך, שאם היה קולך נאה, עבור לפני התיבה. חייא, בן אחותו של רבי אלעזר הקפר, היה קולו נאה והיה אומר לו (רבי אלעזר הקפר): חייא בני, עמוד וכבד את ה' ממה שחננך.

נבות היה קולו נאה והיה עולה לירושלים, והיו כל ישראל מתכנסים לשמוע קולו. פעם אחת לא עלה והעידו עליו בני בליעל ונלקחה אדמתו מידו. ודרשו: "ולא יחמוד איש את ארצך בעלותך ליראות" (שמות לד, כד) אבל כשלא עלה ליראות – חמדו את ארצו, את כרמו, ואבד מן העולם. מי גרם לו? על ידי שלא עלה לירושלים בראיה (בימי הרגל) לכבד את ה' ממה שחננו".

נבות קיבל מתנה מאת ה' בדמות קולו **היפה והערב**, ובקולו זה היה עליו לכבד את ה', וכפי שאכן נהג לעלות לירושלים ולהשמיע קולו, אלא שפעם אחת לא עלה ולפיכך אבד מן העולם.

וכל כך מדוע?

כיון שלא כיבד את ה' **מהונו**! דהיינו ממה **שחננו** ה' יתברך.

אם היה עושה כן, הרי שלא היה מת!

והדברים מבהילים, שהרי לא מוזכר שהחליט להפסיק לעלות, אלא **פעם אחת** לא עלה, וכבר נתבע!

וסיים הגרי"מ לאו דבריו:

אמר לי מו"ר ר' שלמה זלמן זצ"ל: אם קיבלת מתנה מאת הבורא, הלא הוא קולך הערב, אזי חובתך לנצל זאת ולהשתמש בו לקדש את שמו יתברך בעולם ולהשמיע מדברותיך לרבים... כיד ה' הטובה עליך.

כיון שאם זה מה שקיבלת, אז דע לך שזה בעצם מה שרוצה ממך הבורא וזהו תפקידך!!!

נמצינו למדים אפוא שלכל אדם יש ייחודיות משלו, האופן המיוחד לו שבו הוא אמור להאדיר כבוד שמים בעולם. למרות המטרה השווה שלנו – להרבות כבוד שמים בעולם באמצעות קיום המצוות, מכל מקום אינו דומה תפקידו של ראובן לתפקידו של שמעון.

© כל הזכויות שמורות // מיכאל זכריהו • 050-414-6924 • רח' אחיה השילוני 12 ב"ב • דוא"ל: m0504146924@gmail.com

לכל אחד ניתן תפקיד שונה. אין שני אנשים שניתנו להם תפקידים שווים. לכל אחד יש גוון משלו בתמונה המרהיבה של כבוד ה', אשר "מלוא כל הארץ כבודו".

עיקרון זה הוא מחייב ומשמעותי ביותר. אם מאן דהוא יתרשל במילוי תפקידו, ייגרם נזק בלתי הפיך לבריאה כולה. את החסר שיותיר, לא יוכל איש להשלים או לתקן, משום שהתפקיד ייחודי אך ורק לאותו אדם. לצורך מילוי התפקיד חנן הבורא כל אחד בכלים ייחודיים משלו, שבאמצעותם עליו לבצע את המוטל עליו. 'כלים' אלו הם מכלול התכונות, הכישורים, האפשרויות, הרקע, החברה ושאר הנתונים שבמסגרתם פועל האדם בחייו. בעזרתם של כל אלו מצווה האדם להוציא מן הכח אל הפועל את המשימה הייחודית שהוטלה עליו.

כל אדם יש תפקיד ייחודי בבריאה!

לכל אחד יש משימה שלשמה הוא נשלח לעולם, זהו **תפקיד** ייחודי בשבילו ועבורו בלבד, באופן שאין אחרים יכולים למלא את המטלה, ואף חובתו לברר ולבדוק מה הם הכישורים שהעניק לו הבורא, ולדעת שבהם ועל ידם יוכל להשפיע, להיטיב, להועיל, לפעול ולעבוד את ה'.

עם כל אדם ואדם בא חידוש לעולם, משהו ראשון ויחיד, שעוד לא היה כמותו. בספרי החסידות מובא היסוד לפיו חייב כל אדם מישראל לידע ולכוון בדעתו שהוא יחיד בעולם בבחינתו, ועדיין לא היה בעולם דומה לו, שאילו כבר היה כמותו בזה העולם שוב לא היה צורך בו שיבוא הוא לעולם.

"למה לא היית זושא"?

הדבר שבו הוא יחיד ומיוחד ואין כמותו בשום אדם אחר, אותו חייב האדם לפתח ולהביאו לכלל מעשה. ומסופר על רבי שמחה בונים מפשיסחא שאמר פעם בימי זקנותו, שעה שכבר היה סגי נהור: "לא הייתי רוצה להתחלף עם אברהם אבינו. שהרי מה יתרון לה' יתברך, שאברהם אבינו יהא כמותו של בונם הסומא, ובונם הסומא יהא כמו אברהם אבינו"?

בדומה לכך אמר רבי זושא מאניפולי, סמוך לפטירתו: "בעולם הבא לא ישאלוני: "למה לא היית משה רבינו?" אלא ישאלוני: "למה לא היית זושא?"

ברכת הייחודיות

בתוך המרקם האישי של הנתונים, יש לכל אחד ניסיונות וקשיים משלו. חשוב להדגיש: "חליפת הניסיונות" 'נתפרת' בידי שמים בדיוק 'לפי מידה' ומתוכננת בהתאם לטיב העבודה המוטלת על מי שעתיד ללובשה.

יש אנשים המתלוננים על קשייהם המרובים. לדעתם, הניסיונות הפוקדים אותם מכל עבר קשים מנשוא. לעתים ניתן לשומעם מתבטאים: "אילו רק היו תנאי חיינו דומים לשל חברנו, לבטח היינו עובדים את הבורא במלוא השלמות".

גישה זו בטעות יסודה.

על האדם לדעת כי אין מקום לתלונות או להשוואת מצבו למצב זולתו. אם רקע חייו קשה, משמעות הדבר היא שהקב"ה חפץ שישקיע מאמצים רבים להתקדם דווקא בהיותו נתון במצב זה. עליו להבין שאלו הם הנתונים שבעזרתם עליו למלא את תפקידו, אלו ה'כלים' הייחודיים שניתנו דווקא לו. מעולם לא קיבל נברא כלשהו מטלה זהה לשלו, מעולם לא חווה אדם את החיים כפי שחווה אותם הוא עצמו.

הייחודיות – ברכה היא. מן המקום המיוחד שהוצב בו, מוטל על כל אדם לעבוד את בוראו. והיה אם יצליח במשימתו – אזי אשריו ואשרי חלקו!

ומי שאינו מבצע את המלאכה ואינו מנצל כדבעי את הכוחות העילאיים שניתנו לו מלמעלה, פוגם לא רק בעצמו, אלא בייעוד העולם כולו.

© כל הזכויות שמורות // מיכאל זכריהו • 050-414-6924 • רח' אחיה השילוני 12 ב"ב • דוא"ל: m0504146924@gmail.com

"אדם לא בן אדם!אתה מספר"!

וזה מה שזממו שונאינו במשך הדורות לגרום לנו במישרין או בעקיפין. לבטל את זהותנו, לשבור את רוחנו, לערער ולהחליש את כוחותינו, לרפות ולהקהות את עומק פנימיותנו כפי מה שקיבלנו כעם ישראל בכלל, וכל יהודי בפרט, כמתנה מאת הבורא יתברך, ובכך לנסות לאבד מאיתנו את הזהות העצמית, ובעצם את התפקיד הפרטי שלנו, ובכך לגרום לנו לסוג של ניתוק מעצמנו אשר עלול להביא ח"ו לידי ניתוק מהתורה והמצוות.

דוגמא לכך נמצא במנהגם של הנאצים הארורים בתקופת השואה האיומה, שדרכם היתה לקעקע מספר על ידו של כל יהודי שהגיע למחנה ההשמדה. עד היום, בקרב הניצולים ששרדו לפליטה, אודים מוצלים מאש, המספרים מהווים עדות אילמת לחוסר האנושיות של הנאצים שכל מטרתם בקעקוע האכזרי על הבשר החי היה לגרום לאסירים לאבד זהות, וכאילו להורות – אפילו שֵׁם אין לך! אתה לא בן אדם! אתה בסך הכל **מספר**... ומי מדבר על תפקיד ומהות. ובכך חשבו לאבדנו... וה' יתברך היפר עצתם.

ונביא נדבך נוסף בדברים:

הבדל מהותי בין יהודי לגוי

השבוע הזדמן לי לדבר עם קבלן מבני ישמעאל, המשפץ ובונה דירות בבני ברק, וסיפר לי שהוא מסיים כעת עבודה ומחפש פרויקט אחר.

שאלתי אותו: הרי ישנו קבלן אחד מהכפר שלך שבונה הרבה דירות במקומות רבים, ואם יש לו הצעות נוספות למה שלא יעביר לך עבודה אחת או שתיים?

וענה לי: לא, אצלנו זה לא הולך ככה, הוא לא יתן לי.

כששאלתי: למה? האם בגלל שהוא חושש שתיקח לו עבודות אחרות?

אמר לי: לא, הוא לא יעביר לי עבודה, ולמה? ככה! סתם.

ולאחר מכן הוסיף: מכל הקבלנים שאני מכיר, יש קבלן אחד יהודי, שכאשר יש לו עודפים הוא מעביר אליי.

אכן, הם עצמם מעידים על ההבדל שיש בין יהודי לגוי.

וכל מילה מיותרת!!!

הבדל יסודי ומהותי ישנו בין יהודי לגוי, אך יתירה מזו למדנו מהעובדה הנזכרת: יהודי רואה בכל עזרה לזולתו סוג של שליחות, עבודת ה', מיצוי ומימוש תפקידו ועוד. ואילו גוי שלא נמצא כלל במקום זה, לא מבין מדוע הוא צריך לעזור לשני, אם אין לו בזה אינטרס אישי או רווח וכדומה.

ונסיים בציטוט מתוך דברי רבנו הרמח"ל בספרו דרך ה' (ח"ב פ"ד):

"מן העניינים העמוקים שבהנהגתו יתברך שמו, הוא עניין ישראל ואומות העולם שמצד הטבע האנושי נראה היותם שווים באמת, ומצד ענייני התורה הם שונים שינוי גדול ונבדלים כמינים המתחלפים לגמרי".

ברוך אלקינו שבראנו לכבודו, והבדילנו מן התועים!

© כל הזכויות שמורות // מיכאל זכריהו • 050-414-6924 • רח' אחיה השילוני 12 ב"ב • דוא"ל: m0504146924@gmail.com